

Kanonokok hajlékából Múzeumok utcája

Nem biztos, hogy van még egy olyan hely a Kárpát-medencében, ahol alig néhány száz méteren tíz rangos múzeum is különleges élménnyel csalogatja a kultúrára éhes vándorokat. Séta közben azonban érdemes a múzeumoknak helyt adó épületekre is egy-egy pillantást vetnünk, mert a falaik közt susogó szellő évszázados történeteket mesél.

Miután kigyönyörködtük magunkat a székesegyházban, sétáljunk át a káptalani levéltár árnyas boltozata alatt, és induljunk el a Káptalan utcán. Miközben a hétkaréjos ókeresztény temetőkápolna (Cella Septichora) maradványait borító üvegtáblákon lépkedünk, emlékezzünk eleinkre, akik az itt feltárt sírokban nyugszanak, és bizonyítják, hogy a tatárjárás borzalmáig ez lehetett az Árpád-kori Pécs magja. A 13. században került sor a város újjáépítésével egy időben a püspök segítőinek számító kanonokok kiköltözésére, akik, mivel feladataik továbbra is a püspökvárhoz kötötték őket, igyekeztek minél közelebb letelepedni. Ennek nyomán egy új városrész formálódott, amely Pécs városszerkezetének meghatározó részét alkotja. A méltóságviselők és a kanonokok a mai Káptalan utcában laktak, míg a főesperesek az attól délre eső területen építkeztek. A házak nagy részét mára azonban elmosta az idő.

A ma a Nemes Endre Múzeumnak otthont adó Káptalan utca 5. szám alatti épület nagy részét 1749–1766 között építtette Fodor István kanonok, amit néhány évtizeddel később klasszicista stílusban bővítettek. A Vasarely- és a Bányászati Múzeumot rejtő 3. számú ház szintén 19. századi alkotás. Annál érdekesebb az utca északi részén megbújó két kúria. A Modern Magyar Képtárat befogadó kisréposti palotát a 14. században emelték gótikus stílusban, kőfaragványai a késő Zsigmond-kor ízlé-

sét mutatják. Mai formáját 1730-ban nyerte el Bakich Gábor kanonok jóvoltából.

Az utca kétségtelenül legjelentősebb épülete azonban a 2. szám alatti nagypréposti kúria. Első adatunk 1324-ből maradt fenn róla, kapuja felett még a 18. század elején is olvasható volt a felirat, amely a ház funkciójára utalt. Az U alakú épületnek elsőként az utcára merőleges szárnya készült el, ehhez építették hozzá később a telek hátsó felében található traktust, amely kápolnaként funkcionált. Handó György prépost ezt a részt építtette át 1477-ben, amikor könyvtárat alakított ki benne. A kúriát eredetileg kerítés övezte, az utca felől pedig egy kaputorony alatt lehetett megközelíteni. A toronyhoz valamikor a 15–16. század fordulóján építették hozzá két oldalról a ma is látható utcafronti épületet, amelynek nyugati végében a Fájdalmas Krisztust ábrázoló falképe máig fennmaradt. Az elmúlt évek felújításai napvilágra hozták az eredeti vakolatot, és ebből kiderül, hogy a régmúltban színpompás festmények díszítették a falakat.

Jeles személyek laktak az impozáns kúriát, Szatmáry György pécsi püspök idején humanista kanonokok adták egymásnak a kilincset. Itt élt néhány évig Brodarics István, akinek a szemtanú hiteles beszámolóját köszönhetjük a mohácsi csatáról. Az ő barátja volt Hajmássy Bálint, aki a „*Bor és víz dicsérete*” című versét az ugyancsak e házban lakó, 1526 után egy évig szintén prépostként szolgáló Macedóniai Lászlónak ajánlotta.

Fegyverek között azonban hallgatnak a műzsák, a vár elfoglalása után oszmán egyházi előjáróké lett az épület, a visszafoglalása után pedig – a kapu feletti címer tanúsága szerint – Givovivh Miklós nagyprépost újjátta fel. Valószínűsíthetően neki köszönhető a bejárat feletti gyönyörű barokk stílusú Mária-szobor, amely azóta vigyázza az itt elhaladókat. Talán mintha mosolyogna is az évszázadok kacifántos folyásán.

LEJEGYZETTE: DR. VARGA SZABOLCS

FOTÓK: MÜLLER NÁNDOR

